

DOI: 10.15276/EJ.01.2020.2

DOI: 10.5281/zenodo.3974862

UDC: 332.021: [339.923:061.1EU]

JEL: F42, O18, O52, R58.

ГЕНЕЗА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ НОВОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ (В КОНТЕКСТІ ДОСВІДУ ДЛЯ УКРАЇНИ)

GENESIS AND MAIN DIRECTIONS OF THE NEW EU REGIONAL POLICY (IN THE CONTEXT OF EXPERIENCE FOR UKRAINE)

Vladimir I. Zakharchenko, Doctor of Economics, Professor
Cherkasy State Technological University, Cherkasy, Ukraine
Email: zakharchenkovn@i.ua

Received 09.01.2020

Закхарченко В.І. Генеза та основні напрями нової регіональної політики Євросоюзу (в контексті досвіду для України). Оглядова стаття.

У статті розкрито особливості нової регіональної політики. Простежено еволюцію (події, заходи, результати) її становлення в країнах Євроспільноти. Співставлено основні напрями цієї політики в Україні та в країнах ЄС. Проаналізовано (в аспекті запозичення зарубіжного досвіду) основні напрями нової регіональної політики країн ЄС, а саме: згуртування країн і регіонів; економічне зближення (конвергенція) розвинених та менш розвинених країн і регіонів; регулювання розвитку проблемних територій та міських агломерацій; активізація транскордонного співробітництва та європейської територіальної кооперації; підвищення регіональної конкурентоспроможності та зайнятості. Підкреслено важливе значення зарубіжного досвіду інновацізації розвитку економіки регіонів (смайт-спеціалізації, розвитку індустрії 4.0 тощо) та необхідність його впровадження в українську практику розробки та реалізації нової регіональної політики.

Ключові слова: парадигма регіоналізму (старого, нового), регіональна політика, нова регіональна політика (України, країн ЄС), інновацізація розвитку економіки регіонів, смайт-спеціалізація економіки регіонів.

Zakharchenko V.I. Genesis and main directions of the new EU regional policy (in the context of experience for Ukraine). Review article.

The article reveals the features of the new regional policy. The evolution (events, events, results) of its formation in the EU countries is traced. The main directions of this policy are compared in Ukraine and in EU countries. The main directions of the new regional policy of EU countries are analyzed (in terms of borrowing from foreign experience), namely: uniting countries and regions; economic convergence of developed and less developed countries and regions; regulation of development of problem areas and urban agglomerations; intensification of cross-border cooperation and European territorial cooperation; enhancing regional competitiveness and employment. The importance of foreign experience of innovating the development of regional economy (smart specialization, industry development 4.0, etc.) and the necessity of its introduction into Ukrainian practice of developing and implementing new regional policy are emphasized.

Keywords: paradigm of regionalism (old, new), regional policy, new regional policy (Ukraine, EU countries), innovation of regional economy development, smart specialization of regional economy.

З кінця 1980-х рр. країнах, що входили на той час до Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС), стали реалізовувати нову регіональну політику. Її особливістю стало те, що вона відходила від парадигми старого регіоналізму і переходила до парадигми нового регіоналізму. Свідченням парадигмальних змін в регіональній політиці ЄЕС став перехід від моделі «Європа регіонів» до моделі «Європа через регіони». Якщо перша модель в основу регіональної політики ставила пряму фінансову допомогу відсталим регіонам, то друга – стимулювання саморозвитку регіонів, підвищення їх конкурентоспроможності на основі ендогенних активів і знань та перетворення їх на самостійних економічних і, меншою мірою, політичних «гравців», що беруть безпосередню участь у процесі прийняття рішень.

Для України, яка з перших років незалежності взяла курс на формування і проведення нової регіональної політики та закріпила цей курс у Законі «Про засади державної регіональної політики» (від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII), особливо важливе значення має врахування досвіду країн ЄС, зокрема в розрізі основних напрямів цієї політики, які зазвичай вибудовуються навколо деяких найважливіших цілей та шляхів їх досягнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Значний внесок в обґрунтування можливостей запровадження досвіду країн ЄС з питань нової регіональної політики в українську практику зробили такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як О. Бородіна [1], А. Вдовічен та А. Кругляноко [2], Р. Гуле [3], С. Давимука та ін. [4], В. Дергачов [5], М. Іжа [6], Т. Краснопольська [7], К. Меддок та ін. [8], А. Мельник та В. Адамик [9], С. Писаренко [10], С. Романюк [11], В. Чужиков та ін. [12] та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

Водночас у численних працях із запровадження досвіду нової регіональної політики країн ЄС в українську практику недостатньо чітко виділено ті її заходи і результати (в хронологічному порядку) та напрями, що кореспондують із аналогічними напрямками цієї політики в Україні, що потребує спеціального дослідження.

Мета дослідження полягає в тому, щоб простежити генезу нової регіональної політики країн ЄС (заходи, важливі результати тощо) та проаналізувати її основні напрями в контексті цілеспрямованого використання позитивного зарубіжного досвіду в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

В Угоді про асоціацію України з ЄС, зокрема у статті 446, зазначається, що «сторони сприяють взаєморозумінню та двосторонньому співробітництву у сфері регіональної політики ...» [13]. В контексті Угоди для української сторони дуже важливо вивчити досвід регіональної політики Євроспільноти (заходи та важливі результати) на всіх етапах її становлення: від політики на засадах парадигми старого регіоналізму до політики на засадах нового регіоналізму, що створить передумови для його успішного використання в Україні (табл. 1).

Таблиця 1. Події, заходи та результати в рамках регіональної політики країн Євроспільноти на засадах парадигм старого і нового регіоналізму (в контексті досвіду для України)

Рік	Події та заходи	Результати
1	2	3
На засадах парадигми старого регіоналізму		
1951	Створення (за Паризьким договором) Європейського співтовариства з вугілля та сталі (ЄСВС) у такому складі: Бельгія, Західна Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди та Франція, а в її рамках – Фонду ЄСВС з додаткової підготовки працівників вугільної та сталеливарної промисловості	Реструктуризація районів вугільної та сталеливарної промисловості
1957	Створення на базі ЄСВС (за Римським договором) Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та створення замість Фонду ЄСВС Європейського соціального фонду (ЄСФ)	Розширення можливостей для працевлаштування людей та підвищення стандартів життя у проблемних регіонах в умовах спільного ринку
1962	Створення Європейського сільськогосподарського та гарантійного фонду (ЄСГГФ)	Підтримання розвитку сільських територій в рамках єдиної сільськогосподарської, у т.ч. цінової, політики
1975	Вступ до ЄЕС Великої Британії та Данії. Створення (за квотним принципом) Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР) для співфінансування регіональних проєктів, що визначаються самими країнами в рамках щорічних бюджетів	Коригування найважливіших регіональних дисбалансів, викликаних, по-перше, переважанням сільського господарства та змінами в структурі промисловості, і, по-друге, посиленням мобільності факторів виробництва, що погіршувало ситуацію у проблемних регіонах
1979	Реформа діяльності ЄФРР: введення «неквотного» використання ресурсів фонду, резервування приблизно 5 % бюджету фонду	Проведення спеціальних заходів з метою прискореного розвитку найпроблемніших регіонів
1984	Вступ до ЄЕС Греції. Продовження реформи ЄФРР (заміна фіксованих квот для країн на діапазон квот). Запровадження Програм Співтовариства, в т.ч. у сфері регіональної політики	Надання Програм Співтовариства пріоритету при розподілі ресурсів, зокрема на удосконалення структури економіки відсталих (старопромислових та інших) регіонів
1985	Вступ в силу Шенгенської угоди	Трансформація регіональних ринків праці. Розширення співробітництва транскордонних регіонів
1986	Вступ до ЄЕС Іспанії та Португалії	Поглиблення проблем територіально-економічних диспропорцій в ЄС
На засадах парадигми нового регіоналізму		
1988	Створення Європейською комісією Консультативної ради регіональних і місцевих влад. Формування структурних фондів у складі ЄФРР, ЄСФ та ЄСГГФ. Встановлення п'яти цілей та кваліфікаційних критеріїв фінансування політики згуртування. Запровадження багаторічних планів реалізації політики згуртування	Переведення політики згуртування на регіональний рівень задля досягнення таких її цілей: 1) сприяння розвитку і економічній перебудові регіонів, чий розвиток «запізнюється» (у яких ВВП на 1 особу менший 75 % від середнього значення по ЄЕС); 2) підтримання регіонів, економіка яких трансформується, прикордонних регіонів та частин регіонів, які серйозно постраждали від промислового спаду; 3) боротьба з довгостроковим безробіттям; 4) полегшення працевлаштування молоді; 5а) прискорення сільськогосподарської перебудови; 5б) сприяння розвитку сільських територій
1992	Підписання Маастрихтського договору. Створення ЄС	Віднесення політика згуртування країн і регіонів до головних пріоритетів ЄС

Продовження таблиці 1

1	2	3
1993	Створення Європейського фонду морського і рибного господарства	Диверсифікація та підвищення конкурентоспроможності економіки приморських регіонів (рибальства, рибної промисловості тощо)
	Створення Фонду згуртування	Підтримка слабозвинених регіонів Ірландії, Греції, Іспанії та Португалії
1994	Створення Комітету регіонів Європейської комісії (замість Консультативної ради регіональних і місцевих влад)	Вирішення багатьох регіональних проблем країн через наднаціональні структури
1995	<i>Вступ до ЄС Австрії, Швеції та Фінляндії.</i> Для структурних фондів встановлюється шоста ціль фінансування	Розвиток малонаселених регіонів, зокрема Швеції та Фінляндії
1999	Прийняття «Agenda 2000» («Порядок денний-2000»). Скорочення цілей фінансування структурних фондів та Фонду згуртування до трьох: ціль 1 і ціль 6 об'єднані в ціль 1; ціль 2 і ціль 5b зведені в ціль 2; ціль 3 і ціль 4 об'єднані в ціль 3	Реалізація заходів із: 1) сприяння розвитку та реструктуризації регіонів, що відстають; 2) підтримки регіонів зі структурними проблемами у сфері соціально-економічних перетворень та сільського господарства; 3) модернізації політики в царині освіти, професійно-технічної підготовки, зайнятості тощо
2000	Прийняття Лісабонської стратегії	Економічне зростання регіонів, що базується на знаннях
2004	<i>Вступ до ЄС Естонії, Кіпру, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словаччини, Словенії, Угорщини та Чехії</i>	Загострення проблем територіально-економічних диспропорцій в ЄС
2006	Зміна трьох цілей фінансування структурних фондів та Фонду згуртування. Ціль 1 стала Ціллю «Конвергенція»; ціль 2 – ціллю «Регіональна конкурентоспроможність і зайнятість» (спрощення кваліфікаційних критеріїв). Уведення цілі «Європейська територіальна кооперація».	Розвиток транспортної інфраструктури та стимулювання розвитку регіонів на внутрішніх і зовнішніх кордонах ЄС та уздовж морських кордонів задля створення цілісного простору
	Перезапуск Лісабонської стратегії	Розвиток «зеленої» економіки, заснованої на знаннях
2007	<i>Вступ до ЄС Болгарії та Румунії</i>	Поглиблення територіально-економічних диспропорцій в ЄС
2013	<i>Вступ до ЄС Хорватії.</i> Скорочення цілей фінансування до двох: заміна цілей «Конвергенція» і «Регіональна конкурентоспроможність і зайнятість» єдиною ціллю «Інвестиції в стимулювання економічного зростання і створення робочих місць». Ухвалення єдиних правил роботи для усіх фондів. Прийняття програми «Засоби по з'єднанню Європи». Зниження сукупного обсягу фінансування для країн – членів ЄС з 4 до 2,5% ВВП	Розвиток регіонів в контексті реалізації Стратегії «Європа 2020»: 1. Стійке зростання, засноване на знаннях. 2. Співтовариство для всіх. 3. П'ять цілей: у сфері зайнятості, освіти, інновацій, демаргіналізації, клімату / енергії. Розвиток транскордонної інфраструктури в рамках реалізації програми «Засоби по з'єднанню Європи».
2015	Створення Європейського фонду стратегічних інвестицій (ЄФСІ)	Підвищення регіональної конкурентоспроможності та вирішення проблем зайнятості в багатьох регіонах
2018	Прийняття нового проекту Європейської Комісії щодо багаторічної фінансової структури на 2021-2027 рр.	Скорочення коштів на фінансування загальної аграрної політики і політики згуртованості регіонів
	Схвалення Європарламентом нових правил видачі бюджетних коштів ЄС на фінансування регіональних програм на період 2021-2027 рр.	Спрощення умов фінансування регіональних програм. Поєднання коштів структурних фондів ЄС та ЄФСІ

Джерело: складено автором за матеріалами [4, с. 80; 14, с. 34].

Практичне застосування нової моделі регіональної політики в ЄС не означає, що у спільноті відмовилися від прямої допомоги країнам і регіонам, що її потребують. На це, зокрема, вказує те, що відповідні положення Римського договору 1957 р. були підтвержені і в Маастрихтському договорі 1992 р. Водночас ця модель передбачає, що «регіональна політика ЄС тепер є політикою, яка визначає і орієнтується на можливості для майбутнього, мобілізуючи недостатньо використаний потенціал, а не виплачуючи компенсацію за проблеми минулого» [3, с. 6].

За Маастрихтського договором представництво країн-членів ЄС у Раді міністрів спільноти може також здійснюватися головою регіону федеративних держав. Для цього у 1994 р. був створений новий орган – Комітет регіонів Європейської комісії (вищого органу виконавчої влади ЄС), що був наділений дорадчим статусом. При цьому принцип субсидіарності був введений в договірну базу Євросоюзу. Це означає, що нова регіональна політика країн ЄС базується на концепції багаторівневого управління, яка передбачає гармонізацію рішень, що приймаються на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Відповідно, основними її принципами є принципи пропорційності, субсидіарності та комплементаризму (узгодження рішень, що приймаються на усіх рівнях) [15, с. 67]. В умовах України їх використання має бути зваженим, тому що, з одного боку, може сприяти зменшенню залежності регіонів від центральної влади та їх соціально-економічного розвитку, а з іншого – посилювати асиметрію в рівнях розвитку регіонів та відцентрові тенденції.

За основу нової регіональної політики країн ЄС в сучасний період служить Стратегія «Європа 2020», що передбачає досягнення трьох ключових цілей: 1) розумне зростання – знання та інновації; 2) сталі зростання – ефективне використання ресурсів; 3) інклюзивне зростання – соціальна та територіальна згуртованість [16].

Якщо простежити й узагальнити основні напрями нової регіональної політики країн ЄС (за весь період її проведення), то виявиться, що вони досить тісно кореспондують з основними нарямами цієї ж політики України, що чітко простежується при їх суперпозиції (табл. 2).

Таблиця 2. Суперпозиція основних напрямів нової регіональної політики України та країн ЄС

Напрями політики України	Напрями політики країн ЄС
Міжрегіональна інтеграція в межах національної держави	Згуртування країн і регіонів
Подолання асиметрії в рівнях розвитку регіонів	Економічне зближення (конвергенція) розвинених та менш розвинених країн і регіонів
Планування і регулювання розвитку територій	Регулювання розвитку проблемних територій та міських агломерацій
Адаптація регіонів до умов глобалізації та регіоналізації	Активізація транскордонного співробітництва та європейської територіальної кооперації
Підвищення конкурентоспроможності регіонів	Підвищення регіональної конкурентоспроможності та зайнятості

Джерело: складено автором за матеріалами [17].

Таке співпадання основних напрямів нової регіональної політики України та країн ЄС не є випадковим. Воно пояснюється єдиною теоретичною базою цієї політики для усіх країн [17]. Позитивним моментом наведеного співпадання є те, що багатий досвід нової регіональної політики країн ЄС може бути творчо переосмислений і застосований в умовах України. Тому є сенс його розглянути (за основними нарямами політики) із обґрунтуванням доцільності використання в Україні.

Згуртування країн і регіонів. Реалізація принципів інтеграції, закладених в базових договорах ЄЕС/ЄС, здійснюється в рамках політики згуртування країн і регіонів. Ця політика визначає усі інші напрями нової регіональної політики країн ЄС, а в період реалізації Угоди про асоціацію України з ЄС (з 2014 р.) вона тісно чи іншою мірою стосується й усіх напрямів НРП України.

Політика згуртування країн Євроспільноти на засадах політичного регіоналізму, особливо у 1990-ті рр., передбачала ослаблення ролі держави за рахунок переходу «від держав Європи до регіонів Європи». Але після розширення ЄС на Схід, фінансової кризи 2009 р. та кризи євросоюзу у зв'язку з припливом мігрантів (внаслідок відкритої інтервенції збройних сил Росії в Сирію) дискусії про «Європу регіонів» відійшли на задній план, тому що більш реальною стала загроза розпаду не національних держав (навіть попри сепаратистські рухи у Іспанії, Великій Британії та інших країнах), а Євросоюзу, про що красномовно свідчить вихід із нього протягом 2016-2020 рр. Великої Британії. Водночас перехід в регіональній політиці ЄС від моделі «Європа регіонів» до моделі «Європа через регіони» сприяв підвищенню ролі регіонів у рамках соціокультурного, адміністративного і, особливо, економічного регіоналізму.

Для України найбільш цінним у плані вирішення конфліктів між центром та регіонами, що взяли курс на сепаратизм (широку автономію чи проголошення незалежності), який нагромаджено у Великій Британії. У ній проводиться політика, спрямована на широку дискусію щодо переваг і недоліків виходу з країни окремих її частин (Шотландії та Уельсу), розширення представництва націоналістичних партій у їх парламентах та парламенті країни й організацію демократичного волевиявлення громадян «бунтівних регіонів», свідченням чого став референдум про незалежність Шотландії у вересні 2014 р. Отже, британська політика відповідає Декларації ООН про права корінних народів, оскільки підтверджує право цих народів на самовизначення. Відповідно, українська держава в рамках своєї регіональної політики має надати таке право кримським татарам, караїмам і кримчакам, але аж ніяк не населенню Криму (крім корінних народів) і Донбасу.

У проведених політиці згуртування на засадах економічного регіоналізму, яка орієнтована, по-перше, на економічний розвиток країн і регіонів ЄС, а, по-друге, на компенсацію їх втрат від євроінтеграційних процесів, важливу роль відіграють структурні фонди. Їх основною функцією є накопичення і перерозподіл фінансових ресурсів між країнами і регіонами задля реалізації програм і проектів регіонального розвитку.

Основним серед структурних фондів є Європейський фонд регіонального розвитку, заснований ще в 1975 р.; він акумулює понад 60% всіх коштів, що в ЄС виділяються на фінансування регіонального розвитку [18, с. 8]. Щодо Фонду наближення, то він спеціалізується на фінансуванні проектів з розвитку транспортної та екологічної інфраструктури, а також проектів із використання відновлювальних джерел енергії. А кошти Європейського соціального фонду здебільшого спрямовується на підвищення рівня кваліфікації та навичок працівників з метою запобігання втрати ними робочих місць у результаті структурних змін в економіці. Планування, реалізація та контроль виконання проектів у рамках

використання коштів структурних фондів погоджуються між урядами країн – членів ЄС на рівні Європейської комісії.

Потужний імпульс політика згуртування одержала після переходу регіональної політики ЄС на засади парадигми нового регіоналізму. Починаючи з 1988 р., це зумовило такі новації [14, с. 33-35]:

— *Запровадження багаторічних фінансових планів.* Незважаючи на більшу гнучкість, щорічні бюджети наднаціональних фондів було замінено на 6-7-річні. Пояснювалося це тим, що щорічні бюджети не гарантували збереження фінансування довгострокових проектів, зокрема через можливий дефіцит коштів чи зміну політичних пріоритетів. Крім того, багаторічні плани, як показує практика, зазвичай забезпечують більш сприятливий інвестиційний клімат. У 1988-2013 рр. у Євроспільноті було реалізовано чотири багаторічні плани (1988-1993, 1994-1999, 2000-2006 та 2007-2013 рр.); нині реалізується план на 2014-2020 рр. У останньому плані найбільша стаття видатків (325 млрд євро) припадають на статті структурних фондів із підтримки найбідніших регіонів [2, с. 226].

— *Переведення політики згуртування з національного на регіональний рівень.* Це зумовлено, по-перше, тим, що проблеми економічного відставання країн ЄС часто детермінуються не стільки особливостями національної економіки або їх інститутів, скільки географічним положенням і (або) структурою господарства конкретного регіону, а, по-друге, тим, що регіональний підхід в розподілі коштів дозволяє досягти їх концентрації у регіонах, які цього найбільше потребують. Відтак, допомога країнам стала адресною: кошти стали призначатися не країнам, а конкретним регіонам у їх складі.

— *Скасування принципу квотування обсягів допомоги країнам – членам ЄС і введення права вибору національними урядами регіональних програм і проектів для їх фінансування.* Для цього вводилися загальноєвропейські цілі фінансування розвитку регіонів, причому кожна ціль мала єдині для ЄС кількісні критерії. Водночас національний уряд зобов'язувався використовувати виділені кошти таким чином, щоб забезпечити: 1) узгодження на регіональному рівні секторальних політик і програм; 2) розповсюдження інновацій по всій території ЄС; 3) ефективність адресної «прив'язки» проектів до конкретної території [2, с. 227-229].

Однак прийняття проекту фінансової структури ЄС на 2021-2027 рр., запропонованого Європейською Комісією, передбачає скорочення коштів на фінансування загальної аграрної політики, що знижує можливості підтримання динамічного розвитку аграрних регіонів.

В плані підтримання фінансово-економічної самостійності регіонів цікавим є досвід Італії, де у взаємовідносинах між центром і регіонами досить успішно практикується модель конкурентного федералізму, яка передбачає високий ступінь фіскальної і бюджетної автономії регіонів, та досвід Франції, де практикується модель державного соціального сервісу (вона передбачає, що близько 80% витрат на публічні послуги надходять з державного бюджету). Для України, де багато регіонів є фінансово неспроможними, більше підходить модель, що застосовується у Франції.

Економічне зближення (конвергенція) розвинених та менш розвинених країн і регіонів. В ЄС територіально-економічні диспропорції традиційно розглядаються з точки зору відмінностей у рівнях розвитку і окремих країн, і регіонів кожної із країн.

Варто зауважити, що упродовж усієї історії європейської інтеграції територіально-економічна структура ЄС на рівні країн була асиметричною, тобто в ній виділялося більше розвинене «ядро» і «периферія». У перші роки існування Євроспільноти навіть Італія, яка була найслабшим її учасником, за ВВП на душу населення тільки на 30% поступалася середньому значенню по спільноті. У 2018 р., коли в ЄС входило уже 28 країн, (у т. ч. й Велика Британія), асиметрія структури стала ще глибшою, що пов'язано передусім зі вступом до Союзу у 2004-2013 рр. 11 колишніх постсоціалістичних країн. Свідченням цього є, наприклад, те, що ВВП Болгарії, як найменш розвинутої країни ЄС, був на 39,3% меншим, ніж середній по ЄС. Отже, політика конвергенції в аспекті згладжуванню дисбалансів у рівнях розвитку країн – членів ЄС набула ще більшої актуальності.

Територіально-економічна структура ЄС на рівні окремих регіонів є ще більш асиметричною, ніж на рівні країн, тому зближення (конвергенція) рівнів розвитку регіонів також є одним із стратегічних напрямів політики згуртування. Згідно парадигми нового регіоналізму, при її проведенні характер і розмір допомоги регіонам залежить від їх типу. В рамках політики згуртування в ЄС прийнята така типологія регіонів: проблемні регіони (у яких ВВП не перевищує 75% середньоєвропейського рівня); кризові промислові райони (з рівнем безробіття вищим від середньоєвропейського); регіони-донори (що вирізняються суттєвим внеском в державний бюджет); депресивні регіони або регіони-реципієнти (внесок яких у державний бюджет менший від обсягів отримуваних дотацій) [5]. Згідно цієї типології, усі регіони України, окрім Києва, слід відносити до категорії проблемних, а Київ, навіть за європейськими мірками, – до регіонів донорів.

При реалізації певних цілей політики згуртування проводиться специфікація наведеної типології. Так, згідно цілі 1 цієї політики від 1988 р. (див. табл. 1), сприяння в розвитку передбачалося для тих регіонів, ВВП яких на 1 особу був меншим 75% від середнього значення в ЄС. А згідно цілі 2 допомога надавалася регіонам, економіка яких трансформувалася, або які були прилеглими до кордонів чи серйозно постраждали від промислового спаду. При цьому вони мали відповідати таким трьома критеріям: середнє безробіття за останні три роки вище середнього значення в ЄС; частка зайнятих у

промисловості в загальній зайнятості населення регіону мала дорівнювати або перевищувати середнє значення в ЄС (у будь-якому році, починаючи з 1975 р.); має місце значний спад зайнятості в промисловості порівняно з обраним звітним роком.

У 2006 р., коли ціль 1 було трансформовано в ціль «Конвергенція», кваліфікаційні критерії щодо підтримки регіонів Євроспільноти в цілому залишилися попередніми. Водночас були введені додаткові критерії – для підтримки розвитку тих регіонів, чий ВВП на 1 особу перевищував 75% від середнього значення в ЄС-25, але був нижчий 75% від середнього значення в ЄС-15. Таким чином, навіть в умовах зниження ВВП на 1 особу (внаслідок приєднання менш розвинених країн Центральної та Східної Європи) продовжувалося фінансування регіонів країн першої хвилі приєднання до ЄЕС/ЄС (Ірландія, Греція, Іспанія та Португалія), ВВП яких на 1 особу був меншим 90% від середнього значення в євроспільноті, але не з Європейського фонду регіонального розвитку, а з Фонду згуртування. Регіони, які не задовольняли усім цим вимогам, могли отримувати фінансову підтримку в рамках реалізації цілі «Регіональна конкурентоспроможність і зайнятість».

У 2013 р., коли цілі «Конвергенція» та «Регіональна конкурентоспроможність і зайнятість» були об'єднані в одну ціль «Інвестиції в стимулювання економічного зростання і створення робочих місць», фінансування стали отримувати не тільки найменш розвинені регіони з душевим ВВП менше 75% від середнього значення в ЄС-27, а й транзитні (75-90% від середнього ВВП на 1 особу в ЄС-27) та конкурентоспроможні (більше 90% від середнього ВВП на 1 особу в ЄС-27) регіони. В підсумку у 2014-2020 рр. найбільші обсяги фінансування заплановані для стимулювання розвитку регіонів таких країн, як: Польща (782,82 млрд. євро, або 22,6% загального обсягу в ЄС), в якій фінансуються всі регіони крім столиці; Італія (29,34 млрд. євро, 9,1%), передусім південні регіони – Кампанія, Апулія, Калабрія, Сицилія, Базіліката та Сардинія; Іспанія (25,82 млрд. євро, 7,8%), зокрема – Галісія, Кастилія-Ла Манча, Естремадура й Андалусія. Більш розвинені регіони країн ЄС також одержують певні обсяги фінансування, але менші за розмірами і здебільшого на підвищення енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії, підвищення конкурентоспроможності малих і середніх підприємств, зростання їх інноваційної активності [14, с. 35-36].

Схвалення Європарламентом нових правил видачі бюджетних коштів ЄС на фінансування регіональних програм у 2021-2027 рр. передбачає запровадження принципу єдиного аудиту бюджетної і регіональної політики та полегшення життя місцевим органам влади, особливо малим і середнім підприємствам, від яких більше не вимагається виконання умови співфінансування. Крім того, нові правила дозволяють ще до настання нового програмного періоду, поєднувати кошти структурних фондів ЄС та Європейського фонду стратегічних інвестицій, який був утворений у 2015 р. для фінансування ряду регіональних програм. Спочатку до нього надійшло 16 млрд. євро з бюджету ЄС, ще 5 млрд. євро надав Європейський інвестиційний банк [4, с. 80; 19].

В Україні досвід ЄС з фінансування регіональних програм та проектів є особливо цінним для удосконалення діяльності Державного фонду регіонального розвитку.

Регулювання розвитку проблемних територій та міських агломерацій. Цього напрямку нової регіональної політики України значною мірою відповідають цілі політики згуртування від 1988 р., зокрема ціль 3 (боротьба з довгостроковим безробіттям), ціль 4 (полегшення працевлаштування молоді), ціль 5а (прискорення сільськогосподарської перебудови), ціль 5b (сприяння розвитку сільських територій) та ціль 6 (сприяння розвитку і структурній перебудові економіки регіонів із вкрай низькою щільністю населення). За ціллю 5а всі країни-члени ЄС могли отримати підтримку незалежно від рівня свого розвитку, а при розподілі коштів за ціллю 5b враховувалися рівень розвитку економіки й сільського господарства регіону, рівень зайнятості в сільському господарстві, ступінь «периферійності» регіону, рівень чутливості до змін в сільському господарстві. За ціллю 6, яка з'явилася у 1994 р. після приєднання до ЄС Швеції, Фінляндії і Данії, сприяння розвитку і структурній перебудові регіонів було можливим за умови, що щільність населення у них менше 8 осіб/км² [14, с. 35].

Розвитку сільських територій в ЄС чільне місце приділялося в рамках вироблення загальноєвропейської сільськогосподарської політики, зокрема згідно ініціативи LEADER+, що реалізовувалася у 2000-2006 рр. за фінансової підтримки Європейського сільськогосподарського та гарантійного фонду. В Україні аналогом цієї ініціативи виступає державна регіональна програма «Сільський розвиток» на період 2018-2020 рр.

Концентрація виробничої діяльності (ще на ранній фазі індустріалізації) та сфери послуг (на постіндустріальній стадії) на компактній території, зокрема в столичних містах і передмістях, сприяла виникненню агломерацій – Лондонської, Паризької, Будапештської та ін. Їх розвиток за багатьма напрямками, зокрема транспортним та екологічним, набув гіпертрофованих форм, а тому потребував територіальної деконцентрації виробництва і населення (на інноваційній основі) на користь периферійних, зокрема депресивних, територій, малих і середніх міст, зокрема в рамках програми URBAN, що реалізувалася у 2000-2006 рр. В Україні досвід реалізації цієї програми особливо важливий у зв'язку з проблемою «розвантаження» Київської міської агломерації, яка має тенденції до загострення в плані наявності вільних земель, інфраструктурного забезпечення, якості довкілля тощо.

Активізація транскордонного співробітництва та європейської територіальної кооперації. Упродовж багатьох років в ЄС заохочується розробка і реалізація стратегій з активізації міждержавної, в

т. ч. міжрегіональної, співпраці, особливо в рамках транскордонних регіонів. Це особливо важливо в плані подолання усіх форм дискримінації на єдиних (в рамках ЄС) ринках товарів, капіталу і праці. Особливо активну фінансову підтримку транскордонного співробітництва ЄС здійснював з 1990 р., зокрема в рамках таких ініціатив, програм та проектів, як: PHARE CBC, TACIS CBC, PHARE CREDO, MEDA, CARDS, LACE. Для фінансової підтримки розвитку прикордонних регіонів України, а також Росії, Білорусі та Молдови, важливе значення мала реалізація програми TACIS CBC. Розвиток прикордонних регіонів і деяких приморських територій країн – членів ЄС в різні періоди забезпечується в рамках реалізації програм INTERREG: I (1990-1993 рр.), II (1994-1999 рр.), III (2000-2006 рр.), IV (2007-2013 рр.), V (2014-2020 рр.) та VI (2021-2027 рр.).

Для розвитку українських регіонів і територіальних громад важливе значення має реалізація спільних із країнами ЄС проектів у рамках євро регіонів «Карпати-Україна», «Буг», «Нижній Дунай» та «Верхній Прут». Тільки на реалізацію проектів українських учасників євро регіону «Карпати-Україна» щороку витрачається близько 1 млн. грн. [20, с. 5].

На період 2007-2013 рр. в політику згуртування ЄС була вперше була введена ціль 3 «Європейська територіальна кооперація»; у 2014 р. вона була пролонгована до 2020 року і нині реалізується в рамках програми «Засоби по з'єднанню Європи». Для її досягнення намічено об'єднати місцеві та регіональні ініціативи, сприяти міжтериторіальній співпраці та поживати обмін досвідом. Велика увага у цьому зв'язку приділяється розвитку міжнародної транспортної інфраструктури, зокрема планується відбудувати та реконструювати близько 25 тис. км автомобільних доріг та близько 7700 км залізничних колій. Передбачається, що будівництво доріг не тільки створить єдиний територіальний простір у межах ЄС, але й викличе т. зв. мультиплікативний ефект, оскільки дорожнє будівництво активізує розвиток пов'язаних із ним галузей національної і регіональної економіки. При цьому розподіл коштів між регіонами здійснюється за географічним принципом. Бенефіціарами можуть стати всі регіони рівня NUTS-3 (причому як на внутрішніх, так і на деяких зовнішніх кордонах ЄС), усі регіони рівня NUTS-3 уздовж морських кордонів ЄС, якщо відстань між ними не перевищує 150 км [14, с. 35]. Участь України в деяких проектах програми «Засоби по з'єднанню Європи» може сприяти більш тісному поєднанню Трансєвропейської транспортної мережі з українською.

Після укладання 27 червня 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та ЄС спектр можливостей для міжнародного співробітництва, зокрема на регіональному рівні, загалом у Європі значно розширився. Угода, крім того, принесла нові можливості для модернізації регіональної політики в Україні, зокрема на базі такого документу, як Порядок денний асоціації Україна – ЄС. І хоча в ньому чітко не визначено перелік інструментів, які мають використовуватися для співпраці у сфері регіональної політики, однак напрями такої співпраці все ж окреслено – це розвиток відсталих територій, зокрема сільських, транскордонне та регіональне співробітництво [21, с. 5-6].

Підвищення регіональної конкурентоспроможності та зайнятості. Конкуренція в умовах глобалізації все більше відбувається між регіонами і тому успішні регіональні економіки країн ЄС стають успішними гравцями в глобальних виробничих мережах та міжнародних ринках товарів, капіталу і праці. Для згладжування диспропорцій та подолання всіляких форм дискримінації на ринках праці ЄС, в т. ч. й регіональних, важливе значення мала реалізація у 2000-2006 рр. ініціативи EQUAL (Рівність).

У прийнятій Європейською Радою в березні 2000 р. Лісабонській стратегії в ЄС було взято курс на економічне зростання країн та регіонів, що базується на знаннях. Ця лінія була продовжена і в стратегії розвитку «Європа 2020» (з 2010 року). Відповідно, у центр регіональної економічної політики ЄС було поставлено смарт-спеціалізацію регіонів та формування смарт-міст. Наразі у ЄС цей підхід уже застосовується у 12 країнах: на національному та регіональному рівнях розроблено 120 стратегій смарт-спеціалізації. Україна також іде цим шляхом. Уже визначена смарт-спеціалізація для Одеської, Дніпропетровської, Закарпатської та Черкаської областей [22].

Політиці інноваційного розвитку економіки регіонів повною мірою відповідала 7-ма Рамкова програма ЄС з досліджень і технологічного розвитку, що діяла у 2007-2013 рр. На зміну їй (у 2014-2020 рр.) прийшла нова Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Ця програма була прийнята Європейською Комісією із загальним бюджетом близько 80 млрд. євро. Вона має забезпечити фінансування розвитку досліджень та інновацій на трьох взаємодоповнюючих пріоритетах: 1) передова наука; 2) лідерство у промисловості (на основі досягнень четвертої промислової революції); 3) суспільні виклики.

З 2015 р. для фінансування наукових досліджень, конструкторських розробок та інфраструктурних проектів широко залучається капітал, зокрема приватний, Європейського фонду стратегічних інвестицій. Приватні інвестори особливий інтерес виявляють до проектів, які пройшли технічну експертизу Європейського інвестиційного банку. В підсумку це сприяє підвищенню регіональної конкурентоспроможності та вирішенню проблем зайнятості.

У 2018 р. Європейська Комісія прийняла рішення про відновлення ініціативи "Stairway to Excellence" («Сходи до досконалості»). Її реалізація передбачає надання технічної та консалтингової підтримки регіонам, що відстають в інноваційному розвитку. Ініціатива допоможе регіонам розробити й удосконалити свої стратегії смарт-спеціалізації на період 2021-2027 рр. та сприятиме визначенню обсягів необхідних ресурсів для фінансування інноваційних проектів, створення інноваційних кластерів тощо.

Висновки

Позитивний досвід проведення нової регіональної політики в ЄС (передусім у плані згуртування країн і регіонів, економічного зближення розвинених та менш розвинених країн і регіонів, регулювання розвитку проблемних територій та міських агломерацій, активізації транскордонного співробітництва та європейської територіальної кооперації, підвищення регіональної конкурентоспроможності та зайнятості) формує достатньо сприятливий бекграунд для її проведення в Україні в контексті реформи децентралізації.

Abstract

The article shows that, since the late 1980s, a new regional policy has been implemented in economically developed countries, including those within the European Community. It envisages state support for the backward regions primarily by stimulating their self-development.

For Ukraine, which has taken a course in the formulation and implementation of a new regional policy since the first years of independence and enshrined this course in the Law on the Principles of State Regional Policy (No. 156-VIII of February 5, 2015), it is especially important to take into account the experience of countries The EU as it emerges and outlines the main areas that are usually built around some of the most important goals and ways of achieving them.

The purpose of the study was to trace the genesis of a new regional policy of EU countries (events, activities, important results, etc.) and to analyze its main directions in the context of purposeful use of positive foreign experience in Ukraine.

The following main directions of the new regional policy of Ukraine are distinguished: 1) interregional integration within the national state; 2) overcoming asymmetry in regional development levels; 3) planning and regulation of territorial development; 4) adaptation of regions to the conditions of globalization and regionalization; 5) increasing the competitiveness of the regions. Their superposition with the main directions of the new regional policy of EU countries (in the context of using their experience in Ukraine) was conducted, in particular the following:

- uniting countries and regions (to avoid the undesirable effects of centrifugal trends in the Crimea and the Donbass based on the experience of the United Kingdom, expansion of economic, including budgetary, regionalization based on the experience of France and Italy);
- economic convergence of developed and less developed countries and regions (accelerated development of backward regions of Ukraine taking into account the experience of EU countries in stimulating the development of regions of different types on the basis of appropriate organizational and economic mechanisms);
- regulation of development of problem areas and urban agglomerations (solving rural development problems in Ukraine, taking into account the experience of implementation of the European LEADER + initiative and "unloading" of Kiev urban agglomeration on the basis of measures for territorial de-centralization of industrial activity in large European agglomerations implemented under the UR program) ;
- intensification of cross-border cooperation and European territorial cooperation (solving the problems of Ukrainian regions related to globalization and regionalization, in particular the development of border regions and some coastal territories of Ukraine based on the experience of implementation of INTERREG programs, implementation of joint projects with the EU countries in the framework of the Euro-regions ("Carpathians-Ukraine", "Bug", "Lower Dnister" and "Upper Prut");
- enhancing regional competitiveness and employment (innovative development of the economy of the Ukrainian regions based on smart specialization, taking into account the Lisbon guidelines, the Europe 2020 development strategy, the EU Framework Programs for Research and Technological Development, the Stairway to Excellence initiative).

It is concluded that the coincidence (in whole or in part) of the directions of the new regional policy of Ukraine and the EU countries enhances the possibilities of using foreign experience in domestic practice.

Список літератури:

1. Бородіна О.А. Особливості формування регіональної політики в країнах ЄС: досвід для України. Теорія та практика державного управління. 2011. Вип. 4. С. 1-8.
2. Вдовічен А.А., Кругляно А.В. Диспропорційність розвитку регіонів: європейський досвід та його застосування в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 1. С. 220-231.
3. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? / за ред. Р. Гуле; Головне управління регіональної політики Європ. комісії. Брюссель: Офіс офіц. публікацій ЄС, 2009. 16 с. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf (дата звернення: 08.01.2020).
4. Давимука С.А., Куйбіда В.С., Федулова Л.І. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн – членів Європейського Союзу. Регіональна економіка. 2019. № 1. С. 76-87.

5. Дергачов В.О. Європейський досвід регіональної політики та його впровадження в Україні. Економічні інновації. 2017. Вип. 65. С. 56-66.
6. Іжа М.М. Трансформація регіональної політики ЄС: висновки для України. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2013. Вип. 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_3 (дата звернення: 08.01.2020).
7. Краснопольська Т.М. Регіональна політика ЄС: можливості використання досвіду для України. Політичне життя. 2016. № 4. С. 81-86.
8. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики: аналіт. звіт / К. Меддок та ін.; Проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». Київ, 2014. 416, [32] URL: http://surdp.eu/uploads/files/Analytical_Report_Main_part_UA.pdf (дата звернення: 17.11.2018).
9. Мельник А., Адамик В. Регіональна політика ЄС та України в умовах поглиблення суперечностей глобалізації. Журнал європейської економіки. 2013. Т. 12 (1). С. 57-78.
10. Писаренко С.М. Євроінтеграційні основи трансформації регіональної політики України. Регіональна економіка. 2014. № 3. С. 56-65.
11. Романюк С.А. Основні напрями трансформації регіональної політики Європейського Союзу. Экономика и управление. 2013. № 2. С. 76-82.
12. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник / за ред. В. Чужикова. Київ: КНЕУ, 2016. 495, [1] с.
13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ від 27.06.2014; поточна редакція від 30.11.2015. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 11.01.2020).
14. Бедерак Д.А. Еволюція регіональної політики вирівнювання рівней економічного розвитку в Європейському Союзі. Управленец. 2014. № 2. С. 33-38.
15. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія / З. С. Варналій, О. О. Бабінова, О. В. Бойко-Бойчук та ін.; З. С. Варналій (ред.). Київ: НІСД, 2007. 768 с.
16. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission Europe 2020 / European Commission. Brussels, 03.03.2010. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=EN> (Last accessed: 15.01.2020).
17. Захарченко В.І. Теоретичне обґрунтування нової регіональної політики. Економічний форум. 2019. № 4. С. 72-82.
18. Данилишин Б.М., Пилипів В.В. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України. Регіональна економіка. 2016. № 1. С. 5-11.
19. ЄС створив фонд стратегічних інвестицій обсягом 315 млрд євро. Дзеркало тижня. 2015. 22 лип. URL: https://dt.ua/ECONOMICS/yes-stvoriv-fond-strategichnih-investiciy-obsyagom-315-mlrd-yevro-179578_.html.
20. Калат Я.Я., Демедюк О.П. Імплементация європейського досвіду функціонування інституціональних структур транскордонного співробітництва в Україні: проблеми та перспективи (довідна записка). Львів: ІРД НАН України, 2017. 16 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/e20170401.pdf> (дата звернення: 16.01.2020).
21. Регіональна політика та Угода про асоціацію між Україною та ЄС / уклад.: Черніков Д., Хорольський Р., Синьоокий О. Київ: ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив», 2015. 17 с. URL: http://parlament.org.ua/upload/docs/materials_3.pdf (дата звернення: 17.01.2020).
22. Зубко Г. Впровадження smart-спеціалізації підвищить конкурентоспроможність регіонів. Gov.ua: держ. сайт України. 2018. 14 лист. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/vprovadzhennya-smart-specializaciyi-pidvishchit-konkurentospromozhnist-regioniv-gennadij-zubko> (дата звернення: 17.01.2020).

References:

1. Borodina, O. A. (2011). Peculiarities of Regional Policy Formation in EU Countries: Experience for Ukraine. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, 4, 1-8 [in Ukrainian].
2. Vdovichen, A. A. & Kruhlianko A. V. (2015). Disproportionality of regional development: European experience and its application in Ukraine. *Aktualni problemy ekonomiky*, 1, 220-231 [in Ukrainian].
3. Hule, R. (Ed.). (2009). European regional policy: inspiration for non-EU countries? / *Holovne upravlinnia rehionalnoi polityky Yevrop. komisii*. Brussels: Ofis ofits. publikatsii YeS. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf [in Ukrainian].

4. Davymuka, S.A., Kuibida, V.S. & Fedulova, L.I. (2019). Trends in the development of a new regional policy of the countries – members of the European Union. *Rehionalna ekonomika*. 2019, 1, 76-87 [in Ukrainian].
5. Derhachov, V.O. (2017). European experience of regional policy and its implementation in Ukraine. *Ekonomichni innovatsii*, 2017, 65, 56-66 [in Ukrainian].
6. Izha, M.M. (2013). Transformation of EU Regional Policy: Conclusions for Ukraine. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia*, 12. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_3 [in Ukrainian].
7. Krasnopolska, T.M. (2016). Regional policy of the EU: possibilities of using experience for Ukraine. *Politychne zhyttia*, 2016, 4, 81-86 [in Ukrainian].
8. Meddok, K. (Ed.). (2014). Regional development and national regional policy in Ukraine: the state and prospects of change in the context of global challenges and European policy standards: an analyst. report / Proekt YeS «Pidtrymka polityky rehionalnoho rozvytku v Ukraini». Kyiv. Retrieved from: http://surdp.eu/uploads/files/Analytical_Report_Main_part-UA.pdf [in Ukrainian].
9. Melnyk, A. & Adamyk, V. (2013). EU and Ukraine regional policy in the context of deepening the contradictions of globalization. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, 12 (1), 57-78 [in Ukrainian].
10. Pysarenko, S. M. (2014). Eurointegration basis of transformation of regional policy of Ukraine. *Rehionalna ekonomika*, 3, 56-65 [in Ukrainian].
11. Romaniuk, S. A. (2013). The main directions of transformation of regional policy of the European Union. *Ekonomika i upravlenie*, 2, 76-82 [in Ukrainian].
12. Chuzhykov, V. (Ed.). (2016). *European Union Regional Policy: a textbook*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
13. Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part (2014): mizhnarodnyi dokument vid 27.06.2014; potochna redaktsiia vid 30.11.2015. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 [in Ukrainian].
14. Bederak, D.A. (2014). Evolution of a regional policy for leveling economic development in the European Union. *Upravlenets*, 2, 33-38 [in Russian].
15. Varnalii, Z.S. (Ed.). (2007). *State Regional Policy of Ukraine: Features and Strategic Priorities: Monograph*. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
16. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission Europe 2020 (03.03.2010) / European Commission. Brussels. Retrieved from: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=EN> [in English].
17. Zakharchenko, V. I. (2019). Theoretical substantiation of the new regional policy. *Ekonomichniy forum*, 4, 72-82 [in Ukrainian].
18. Danylyshyn, B. M. & Pylypiv, V. V. (2016). Decentralization in EU countries: lessons for Ukraine. *Rehionalna ekonomika*, 1, 5-11 [in Ukrainian].
19. The EU has set up a € 315 billion strategic investment fund (22.07.2015). *Dzerkalo tyzhnia*. Retrieved from: https://dt.ua/ECONOMICS/yes-stvoriv-fond-strategichnih-investicij-obsyagom-315-mlrd-yevro-179578_.html [in Ukrainian].
20. Kalat, Ya.Ya. & Demediuk, O.P. (2017). Implementation of the European experience of functioning of institutional structures of cross-border cooperation in Ukraine: problems and perspectives (note). Lviv: IRD NAN Ukrainy. Retrieved from: <http://ird.gov.ua/irdp/e20170401.pdf> [in Ukrainian].
21. Chernikov, D., Khorolskyi, R. & Synookyi, O. (2015). *Regional Policy and Association Agreement between Ukraine and the EU*. Kyiv: HO "Laboratoriia zakonodavchikh initsiatyv". Retrieved from: http://parlament.org.ua/upload/docs/materials_3.pdf [in Ukrainian].
22. Zubko, H. (14.11.2018). The introduction of smart specialization will increase the competitiveness of regions. *Gov.ua*. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/vprovadzhennya-smart-specializaciyi-pidvishchit-konkurentospromozhnist-regioniv-gennadij-zubko> [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Захарченко В.І. Гене́за та основні напрями нової регіональної політики Євросоюзу (в контексті досвіду для України) / В.І. Захарченко // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. – 2020. – № 1 (11). – С. 11-20. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejopu/2020/No1/11.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.01.2020.2. DOI: 10.5281/zenodo.3974862

Reference a JournalArticle:

Zakharchenko V.I. *Genesis and main directions of the new EU regional policy (in the context of experience for Ukraine)* / Zakharchenko V.I. // *Economic journal Odessa polytechnic university*. – 2020. – № 1 (11). – С. 11-20. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejopu/2020/No1/11.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.01.2020.2. DOI: 10.5281/zenodo.3974862

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons "Attribution" 4.0.